

Interkodarreliabilitet

Testkodning av öppna enkätsvar i SOM-undersökningarna

Författare: Linn Annerstedt [SOM-rapport nr 2016:30]

Innehållsförteckning

Förord	2
Interkodarreliabilitet	3
Bakgrund	4
Teoretisk bakgrund	4
Metod	5
Analys	6
Kvalitativ hantering	8
Avslutande diskussion	10
Referenslista	12
Appendix	13

Förord

I SOM-institutets frågeformulär finns ett antal öppna frågor där respondenterna själva får skriva in sina svar. De öppna svaren skrivs in manuellt i datafilerna och i vissa fall görs också en kategorisering av svaren. I vissa fall är kategoriseringen enkel, som exempelvis när det gäller bilmärke eller morgontidning. I andra fall ska kodaren själv bedöma hur svaret ska kategoriseras. Detta görs bland annat i frågan om vilka problem eller frågor som respondenten upplever vara viktigast i samhället/regionen/kommunen. Då flera kodare utför kodningsarbetet varje år, är det viktigt att samstämmighet råder. För att studera detta görs ett så kallat interkodarreliabilitetstest.

I samband med kodningen av 2015 års nationella och regionala SOM-undersökningar gjordes ett sådant test. Pol. kand. Linn Annerstedt har som en del i sin praktik vid SOM-institutet under vårterminen 2016 gjort en extra kodning av ett antal öppna svar i den skånska SOM-undersökningen, vilken sedan jämförts med den ordinarie kodningen. Resultaten presenteras i föreliggande rapport. Linn Annerstedt har självständigt arbetat med såväl kodning som analys av resultaten och själv författat rapporten. Biträdande undersökningsledare Josefine Bové har initierat studien och undersökningsledare Annika Bergström har varit handledare för projektet.

Göteborg i juni 2016

Annika Bergström

Docent, undersökningsledare vid SOM-institutet

Interkodarreliabilitet

- Testkodning av öppna enkätsvar i SOM-undersökningarna

Denna rapport syftar till att belysa problem kring reliabilitet och validitet i manuell kodning av enkätsvar. SOM-undersökningarna innehåller vissa frågor med öppna svarsalternativ och dessa öppna svar kategoriseras av kodare enligt ett givet kodschema. Reliabilitet betyder att något är konsekvent utfört (Shadish, Cook och Campbell (2002):511). Validitet innebär att översättning från teoretisk forskningsfråga till operationell nivå är väl utfört— mäter vi det som vi säger att vi mäter (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2012):57) I vårt fall innebär detta att översättningen från enkätfråga till kodning är konsekvent genomförd.

Problem kring reliabilitet och validitet uppkommer när kodningen inte uppnår dessa kriterier. Skillnaden kan bero på forskarnas förförståelse eller tolkningar. Det är därför viktigt att forskaren är medveten om sin egen bias när hen tolkar svar i en enkät. En forskare måste bevara sitt oberoende så att resultatet som reflekteras är värderingsfritt. En förutsättning för konsekvent kodning är att tydliga tolkningsregler tillämpas. För att mäta graden av överensstämmelse testkodas en del enkäter för att sedan jämföras med den ordinarie kodningen. Ett interkodarreliabilitetstest innebär en jämförelse mellan olika kodares kodning. Interkodarreliabilitet har för avsikt att säkerhetsställa att kodningen är likvärdig och därmed jämförbar över tid. Testet har genomförts på den regionala SOM-undersökningen Skåne i 2015.

Inledningsvis presenteras teoretisk grund och metod för testkodningen. Vidare beskrivs test och analys av interkodarreliabilitet. Rapporten avslutas med en diskussion kring resultatet.

Bakgrund

SOM-undersökningen i Skåne (2015) skickas till 8000 slumpmässigt utvalda 16–85-åringar, boende i Skåne. Undersökningen innehåller frågor om åsikter kring att bo och leva i regionen. Vid testtillfället hade totalt 2803 enkäter inkommit men undersökningen var fortfarande i fält. Av dessa enkäter har 200 enkäter inkluderats i testet för interkodarreliabilitet. Testet har koncentrats kring två öppna frågor där respondenten själv fått skriva in sina svar: fråga 7: *Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i Skåne? Ange högst tre frågor/samhällsproblem.* och fråga 8: *Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i den kommun där du bor? Ange högst tre frågor/samhällsproblem.*

Fråga 7 Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i Skåne?
Ange högst tre frågor/samhällsproblem.

Sjukvård
Tiggarna

Fråga 8 Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i den kommun där du bor?
Ange högst tre frågor/samhällsproblem.

Busstrafiken
Äldre vården

Svaren till fråga 7 och fråga 8 har översatts enligt ett kodschema (se appendix sida 13). Koschemat är indelat i 44 kategorier kring ekonomi, skatter, arbetsmarknad och sjukvård etc. Inom kategorierna finns ytterligare underkategorier såsom exempelvis huvudkategori skatt med underkategori moms. Det finns även en kod för övriga sakfrågor och koder för om respondenterna inte gett något svar eller otillräckliga svar. Inledningsvis studeras frekvensen av svaren för att få en överskådlig uppfattning om vilka svar som är mest förekommande. I fråga 7 är sjukvården det mest förekommande svaret hos respondenterna. Sysselsättningen är det svar som angivits flest gånger av respondenterna i fråga 8. I studien av de 200 enkäterna med sammantaget 600 svar på de båda frågorna är det en stor andel som inte angivet något svar alls. 47,7 procent av svaren i fråga 7 är kodade som inget svar.

Teoretisk bakgrund

De öppna svaren för fråga 7 och fråga 8 har kodats manuellt av kodare på SOM-institutet. När det finns flera kodare kan det finnas en risk för att det blir skillnad i kodningen. Om det är olika kodare över tid finns det risk för att kodningen inte blir konsekvent. Det är därför viktigt att materialet uppnår intersubjektivitet. Intersubjektivitet innebär att resultatet är oberoende av den forskare som genomför undersökningen. Undersökningen ska dessutom vara fri från värderingar och vara transparent. I princip innebär intersubjektivitet att en undersökning ska kunna genomföras av två oberoende forskare och nå samma resultat (Esaiasson et al:25-26).

Kvantitativ innehållsanalys är den typ av metod som kommer att användas i testet för interkodarreliabilitet. En innehållsanalys är enligt Esaiasson et al när innehållet är antingen en skriftlig, muntlig eller bildmässig framställning. Kvantitativ innebär att innehållet i undersökningen är likvärdigt och jämförbart. Enheterna i analysen ska dessutom vara av relativt stor kvantitet och innehållet i materialet ska kunna

översättas till siffror (ibid:197). I vårt fall används innehållet av svaren för att identifiera hur frekvent förekommande olika samhällsproblem uttrycks när respondenterna får svara fritt på en öppen fråga. Esaiasson et al menar att om de kvalitativa bedömningsgrunderna inte är tillräckliga finns det ett intersubjektivitetsproblem. Det är den kvantitativa innehållsanalysens svaghet. En kvantitativ innehållsanalys betyder att svaret måste tolkas för att sedan kunna analyseras (ibid:198). En förutsättning för att kunna genomföra denna typ av analys är att det finns tydliga tolkningsregler och kodningsprinciper (Esaiasson et al:201). Kodningsschemat bör fånga det fenomen som studeras. Brister i validiteten och reliabiliteten uppstår när kodningsschemat inte är tillräckligt uttömmande eller omfattande (Artstein och Poesio (2008):557).

Forskare som vill använda kodad data där observationerna är märkta enligt kategorier behöver visa att dessa data är tillförlitliga (ibid:556). För att säkerhetsställa kodningens kvalitet och noggrannhet så kan ett så kallat interkodarreliabilitetstest genomföras. Detta innebär att en utomstående person genomför samma kodning och sedan jämförs resultaten. Reliabilitet hör samman med graden av överensstämmelse. Ett datamaterial är tillförlitligt om de som kodar når en liknande förståelse för hur materialet ska kodas (ibid:557). För att ett material ska vara reproducerbart och uppnå validitet behöver de som kodar materialet vara likasinnade (ibid:571).

Esaiasson et al vill inte ta ställning till i hur stor utsträckning som kodningarna måste överensstämma – detta måste bero på svårighetsgraden i kodningen. Givet att det finns två olika kodningsscheman för att analysera samma fenomen så kommer kodningsschemat med färre kategorier resultera i en högre andel överensstämmelse på grund av omständigheterna. Exempelvis kan en smal enkät med endast fyra svarsalternativ betraktas som relativt enkel att koda för två oberoende kodare. Därför bör graden av överensstämmelse bedömmas från fall till fall (Esaiasson et al:207-208). Landis och Koch menar att värdet för överensstämmelse bör vara över 0,8 eller 80 procent för att vara ”perfekt” (Artstein & Poesio:576). Artstein och Poesio säger att andel överensstämmelse är den enklaste formen att mäta reliabiliteten. Dock måste detta justeras efter omständighet. Ett exempel på en omständighet är om en oproportionellt stor andel av observationerna skulle tillhöra en kategori kan det förväntade resultatet vara hög grad av överensstämmelse. En omständighet kan vara som i vårt fall att det finns många uteblivna svar. Om en fråga har en majoritet av uteblivna svar kan det också förväntas att utfallet blir en hög grad av överensstämmelse. I vårt fall har alla uteblivna svar tagits bort för att korrigera för denna omständighet och detta beskrivs senare i rapporten. Ett annat exempel är, givet att det finns två olika kodningsscheman för att analysera samma fenomen, att kodningsschemat med färre kategorier kommer att resultera i en högre andel överensstämmelse på grund av omständigheterna (ibid:558-559). Baserat på Krippendorffs α finns det tre rekommendationer för att fastställa om data är reproducerbart. Det första kriteriet är att det finns tydliga regler och instruktioner för kodning. Tydliga specifika kriterium för valet av kodare är det andra kriteriet. Det sista kriteriet är att fastställa att kodarna kan producera samma data oberoende av varandra (ibid:574).

Metod

Den statistiska analysen är genomförd i IBM SPSS Statistics 20. Innan materialet kan analyseras i ett dataprogram måste enkätsvaren kodas enligt ett kodningsschema. Resultatet sammanfattas i SPSS med kolumner för enkätnummer, transkription och kodning för ”svar ett”, kodning för ”svar två” och kodning för ”svar tre”. Cohens kappa är det test som används för att analysera detta material. Testet mäter graden av överensstämmelse i procent mellan två av varandra

oberoende kodningar. I vårt fall jämförs data från testkodningen och data från den ordinarie kodningen. De tre olika svaren har testats var för sig: i det första steget testas ”svar ett” från testkodaren med ”svar ett” från den ordinarie kodningen. Detta upprepas för ”svar två” och ”svar tre”.

Eftersom syftet med rapporten är att belysa de problem som kan uppkomma med kodning av öppna svar så behöver materialet även behandlas kvalitativt. Alla enkäter där det råder meningsskiljaktigheter har studerats igen för att skapa en större förståelse för varför kodningen inte överensstämmer.

Analys

Av det totala antalet insamlade enkäter har 200 enkäter från SOM-undersökningen i Skåne 2015 använts för att genomföra ett test för interkodarreliabilitet. Dessa 200 enkäter har valts slumpmässigt från det ordinarie urvalet och urvalet av ungdomar (invånare under 30 år). För att testa interkodarreliabilitet har de 200 enkäterna kodats av en utomstående testkodare för sedan jämföras med de redan färdigkodade enkäterna.

Fråga 7: Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i Skåne? Ange högst tre frågor/samhällsproblem	
Variabel	Andel överensstämmelse
Svar ett	0,659
Efter korrektion	0,882
Svar två	0,861
Svar tre	0,842

Analysen börjar med att testa fråga 7 angående de regionala problemen. I ”svar ett” överensstämde 65,9 procent av kodning. I ”svar två” överensstämde 86,1 procent av kodningen och i ”svar tre” överensstämde 84,2 procent av kodningen. Att ”svar ett” enbart hade en överensstämmelse på 65 procent kan tyckas underligt i jämförelse med ”svar två” och ”svar tre”. I den kvalitativa analysen upptäcktes att anledningen till att ”svar ett” hade relativt lägre överensstämmelse berodde på en närliggande tolkning, det vill säga när tolkningen förekommer inom samma huvudkategori och kodarna valt olika underkategori. I dessa fall hade respondenten valt att inte ge något svar. I den ordinarie kodningen och i testkodningen har detta klassificerats på olika sätt. När detta korrigerades ändrades andelen överensstämmelse till 88 procent för ”svar ett” vilket är på en liknande nivå som för ”svar två” och ”svar tre”.

Fråga 8: Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i den kommun där du bor? Ange högst tre frågor/samhällsproblem.	
Variabel	Andel överensstämmelse
Svar ett	0,618
Efter korrektion	0,868
Svar två	0,94
Svar tre	0,878

Fråga 8 får ett liknande resultat som fråga 7. När korrigeringen för olika koder i ”svar ett” är gjord är andelen överensstämmelse 86,8 procent. ”Svar två” och ”svar tre” uppnår en överensstämmelse på respektive 94 och 87,8 procent. Resultatet av

Cohens Kappa indikerar att kodschemat har tydligt indelade kategorier. Det finns tydliga huvudkategorier och det är därför lätt att orientera sig. Problem kan dock uppkomma vid närliggande tolkningar. Ett exempel på närliggande tolkning är när respondenten svarat ekonomi, enligt kodningsschemat går det att koda detta svar som antingen ”ekonomi” eller ”Sveriges ekonomi” men båda koderna är fortfarande under samma huvudkategori.

För att återkoppla till Krippendorffs α så skapas en frekvenstabell av svaren. Enligt tabellen går det att utläsa att det finns en stor andel ”0”-svar, när respondenten valt att inte ge ett svar. Resultatet följer teorin om överensstämmelse där Krippendorffs α säger att om en majoritet av observationerna tillhör en kategori måste materialet betraktas utifrån denna omständighet. I kontroll av värdena i kommunala problem (fråga 8 i enkäten) är majoriteten av svaren i ”svar tre” ett ”0”-svar och därför kan också en hög grad av överensstämmelse förväntas när detta testas. Exempelvis om alla respondenter skulle välja att inte svara på frågan, så kommer den ordinarie kodningen och testkodningen koda detta som ett uteblivit svar. Överensstämmelsen kommer i detta fall bli 100 procent. Därför är resultatet i detta fall inte ett bra reliabilitetstest. När observationerna i ett material är skevt fördelad för en kategori bör därför dessa värden plockas bort från materialet. Därefter kan graden av överensstämmelse testas för övriga kategorier. Finns det en hög grad av överensstämmelse för dessa övriga kategorier är undersökningen tillförlitlig (Artstein och Poesio:573).

Alla värden där både testkodaren och den ordinarie kodningen har kodat ”0” plockas bort. I test av ”svar ett” för regionala problem finns det 43 värden som kodats till ”0”. De återstående 157 värdena testades och uppnår en överensstämmelse på 85,2 procent. I ”svar två” plockades 77 värden bort och de återstående värden fick en överensstämmelse på 80,2 procent. I ”svar tre” återstod 87 värden med en överensstämmelse på 74,9 procent. Anledningen till att ”svar tre” har lägre överensstämmelse kan hänvisas till de problem som diskuteras i nästa avsnitt om generella problem.

Fråga 7: Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i Skåne? Ange högst tre frågor/samhällsproblem (efter att alla ”0”-svar plockats bort)

Variabel	Andel överensstämmelse
Svar ett	0,852
Svar två	0,802
Svar tre	0,749

I test av ”svar ett” för kommunala problem plockas 50 värden bort. De återstående 150 värdena testades och resultatet var 83,1 procent överensstämmelse. Vid test av ”svar två” har 98 av värden plockats bort. De återstående 102 värdena testades och uppnådde 90,06 procent överensstämmelse. I ”svar tre” har 137 värden plockats bort och de återstående 66 värden testades för överensstämmelse. Resultatet är en överensstämmelse på 79,1 procent.

Fråga 8: Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i den kommun där du bor? Ange högst tre frågor/samhällsproblem. (efter att alla ”0”-svar plockats bort)

Variabel	Andel överensstämmelse
Svar ett	0,831
Svar två	0,906
Svar tre	0,791

Graden av överensstämmelse är något lägre när alla "0"- värden plockats bort ur materialet. "Svar tre" för kommunala problem och "svar tre" för regionala problem följer ett liknande mönster, överensstämmelsen är lägre i "svar tre" än i "svar ett" och "svar två". Detta kan bero på de problem som diskuteras i nästa stycke. För att undersöka de enkäter som inte överensstämde behöver materialet analyseras kvalitativt.

Detta test avslutas med ett test för huvudkategori, hur hög blir graden av överensstämmelse mellan testkodningen och den ordinarie kodningen om kodningen sorteras till huvudkategori. Detta test kan också betraktas som ett sätt att hantera problemet med närliggande tolkning. I testet för huvudkategori förväntas graden av överensstämmelse vara högre än föregående test.

Fråga 7: Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i Skåne? Ange högst tre frågor/samhällsproblem (efter att alla "0"-svar plockats bort och kodningen är sorterad till huvudkategori)

Variabel	Andel överensstämmelse
Svar ett	0,921
Svar två	0,898
Svar tre	0,856

Fråga 8: Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i den kommun där du bor? Ange högst tre frågor/samhällsproblem. (efter att alla "0"-svar plockats bort och kodningen är sorterad till huvudkategori)

Variabel	Andel överensstämmelse
Svar ett	0,917
Svar två	0,934
Svar tre	0,863

I tabellerna ovan kan resultatet utläsas. När kodningen sorteras in till huvudkategori får vi en högre grad av överensstämmelse. Det är önskvärt att uppnå en överensstämmelse på 100 procent. I vårt fall blir resultatet relativt tillfredsställande. Resultatet följer samma mönster som föregående test och detta beror på de problem som diskuteras i nästa stycke.

Kvalitativ hantering

Syftet med att testa reliabiliteten är att hantera de problem som uppstår i kodningen, därför bör en kvalitativ hantering av data genomföras. Varje svar analyseras kvalitativt och kodades som "agreement" respektive "disagreement" beroende på om svaren överensstämmer eller inte överensstämmer med varandra. Enkätsvaren har därefter studerats igen för att få en uppfattning om vad som kan leda till olika kodning av samma enkäter. I 28 av enkäterna angående regionala problem och i 35 av enkäterna angående kommunala problem finns det kodningsskillnader. Genom den kvalitativa hanteringen kan fyra generella problem identifieras. Det största problemet var tolkning av kod 993 (inget svar) som testkodaren har tolkat som att respondenten bokstavligen utelämnat svar. Enligt den ordinarie kodarens tolkning är kod 993 till för att identifiera när respondenten aktivt valt att skriva "inget". Detta problem löstes genom att rätta alla svar med kod "993" till kod "0". I kodningsschemat kan kod "0" tyckas aningen tvetydig. Kod "0" är i kodningsschemat identifierad som "ej ytterligare svar". Därför borde

tolkningen av kodning "0" tydliggöras som en kod som också används när respondenten inte svarat något alls.

Fyra generella problem med kodning

1. Tolkning av 993
2. Respondenten ger fler svar än tre
3. Respondenten ger ett kombinerat svar
4. Huvudandelsprincipen

Det andra generella problemet är när respondenten valt att ange fler svar än tre. Testkodaren har försökt att inkludera alla svar, vilket i vissa fall har resulterat i att två svar tilldelats en kodning. I den ordinarie kodningen har detta behandlats annorlunda. I bilden nedan illustreras problemet.

**Fråga 7 Vilken eller vilka frågor eller problem tycker du är viktigast i dag i Skåne?
Ange högst tre frågor/samhällsproblem.**

- Skola o förskola
- Arbetsmarknad /arbetslöshet
- Välbefinnande

I SOM-institutets kodningsschema har skola och förskola olika kodning men för respondenten tillhör dessa områden samma kategori. Testkodaren har klassificerat svaren enligt tre kategorier: (1) skola och förskola, (2) arbetsmarknad/arbetslöshet, (3) välbefinnande. Enligt den ordinarie kodningen har svaret klassificerats som: (1) skola, (2) förskola, (3) arbetsmarknad. Arbetslöshet och välbefinnande har utelämnats i den ordinarie kodningen. Därför är det att rekommendera tydliga riktlinjer för hur detta ska hanteras.

Det tredje problemet är när respondenten valt att ge ett kombinerat svar vilket delvis överlappar med föregående problem. Till exempel är barnomsorg och skola ett vanligt förekommande kombinerat svar. Enligt SOM-institutets kodningsschema är barnomsorg kategoriserad under huvudkategori familjepolitik och skola är underkategori till huvudkategori utbildning. Ska svaret i detta fall delas upp? Att dela upp svaret i två kodningar är inget problem om respondenten bara gett ett kombinerat svar. Problem uppstår om respondenten ger tre kombinerade svar som kan kodas i sex olika kategorier.

Det fjärde problemet uppstår när respondenten skrivit långa utförliga svar som kan placeras i skilda kategorier. Enligt vad Esaiasson et al (2012) kallar huvudandelsprincipen, är frågan vilken tolkning som ska få företräde? I ett exempel har respondenten svarat att "kollektivtrafiken borde vara fri för personer över 65 år". Ska frågan klassificeras som en pensionärsfråga eller är detta en fråga om kollektivtrafik? Ett annat exempel är svaret: "tiggare och deras bosättningar". Svaret skulle kunna kodas som tiggeri, och hemlöshet.

I testet för överensstämmelse när kod "0" plockats bort så får "svar tre" för både kommunala och regionala problem en lägre överensstämmelse än i "svar ett" och "svar två". Detta kan bero på det andra och tredje problemet som presenterats ovan, det vill säga när respondenten valt att ange fler svar än tre eller valt att svara i ett kombinerat svar. Eftersom testkodaren och den ordinarie kodningen har hanterat detta olika ger det utslag i det statistiska testet. Tveksamma svar har av testkodaren tilldelats en huvudkategori istället för en underkategori. En annan skillnad kan bero

på att kodarna valt olika prioriteringsordning av svaren, exempelvis kan svar två kodats som svar tre. Ska svarsordningen hanteras kolumnvis eller radvis? Dessa skillnader är mindre väsentliga och kan enkelt korrigeras. Ett annat mindre problem är när kodningen är närliggande, exempelvis när svaret kodats för samma kategori men inte för samma underkategori. Detta kan reflektera en överlappning i underkategorier. Exempelvis kan svar "lantbruket" kodas som både "landsbygdsfrågor" och "jordbrukspolitik".

Avslutande diskussion

Resultatet av kodning av öppna enkätfrågor måste vara oberoende av forskaren, det vill säga fri från värderingar. Därför måste forskaren kontinuerligt vara medveten om vilka tolkningar öppna svar kan ha för att därefter kunna göra en neutral tolkning. Ett exempel är när en respondent svarade att ett samhällsproblem är samhällsstrukturen. Ordet samhällsstruktur kan både tolkas som en ekonomisk samhällsstruktur och en ideologisk samhällsstruktur. Detta för tankarna till validitetsbegreppet som handlar om sanning och korrekthet. Validiteten är alltid relativ till de olika förståelser som ett svar kan innehålla och olik sinnade forskare kan vara intresserade av olika typer av förståelse (Shadish et al:479). Därför kan kodningen påverkas av om det finns olika tolkningsmöjligheter. Respondenterna var ombedda att ange högst tre frågor eller samhällsproblem. Första svaret kan påverka kodarens tolkning av andra och tredje svaret, och därmed bestämma kontexten för hela svaret. En annan risk är att kodaren tillämpar en rimlighetsdimension som kan påverka kodningen. Till exempel om första svaret är "arbetsmarknad" och andra svaret är "välmående" kan det andra svaret tolkas som att välmående är arbetsrelaterat och därför placeras i kategori "arbetsmiljö/stress". Om "sociala frågor" skulle vara första svaret och andra svaret är "välmående" kan ordet välmående i denna kontext snarare uppfattas som "folkhälsa/hälsa" som är en underkategori till sociala frågor. Som kodare måste det finnas en medvetenhet om att inte sätta svaren i en kontext. Istället bör svaren tolkas oberoende av varandra och i princip bör kodaren koda det som faktiskt står och inte göra någon bedömning av svaren.

Enligt instruktionerna på enkäten ska respondenten ange högst tre frågor/problem. Frågan är hur man i kodningen ska förhålla sig till längre svar än detta. Ska principen att koda så mycket som möjligt tillämpas, för att inte förlora nyanserna i svaren? Om svaret är ja, borde kodaren få möjlighet att koda flera svar än de tre som efterfrågas. Testkodaren har ofta tillämpat principen av att kategorisera till huvudkategori om respondenten gett fler svar. Detta innebär dock en risk för att nyanserna i svaren går förlorad.

Tolkningsmöjligheter bör diskuteras innan kodningen börjar för att uppnå intersubjektivitet. Genom att testkoda kan därför meningsskiljaktigheter lösas innan stora delar av materialet har hanterats. På SOM-institutet sker detta när nya kodare ska introduceras. Transparensen är viktig om en annan forskare vill utföra en reproduktion av samma data. Därför är det väsentligt att publicera all nödvändig information för att utomstående ska kunna ta del av framställningen (Morton och Williams 2010: 258). I vårt fall innebär detta att det finns tydliga tolkningsregler för kodschemat som används och ett tydligt förhållningssätt, en förutsättning för att eventuella orsakssamband ska kunna fastställas och analyseras. För att säkerhetsställa att data kan jämföras över tid bör det utformas riktlinjer för de generella problem med kodning som identifierats i denna rapport. Det bör nämnas att transkriptionen från enkäterna finns tillgängliga för de som skulle vilja göra en egen kodning av materialet. Den kodning som SOM-institutet genomför är till för att underlätta för andra att kunna genomföra statistiska analyser.

Framgång behöver inte mätas i graden av överensstämmelse eller att materialet går att generalisera. Det kan finnas intressanta mönster i ett material som inte överensstämmer särskilt väl syftet är snarare om materialet fångar en observerbar verklighet (Artstein och Poesio:577). Om materialet fångar en observerbar verklighet, vad är det för fenomen som reflekteras i materialet? Det är detta som är meningsfullt.

Hur ska resultatet av detta test betraktas? Esaiasson et al. (2012) ger inga konkreta gränser för hur hög överensstämmelsen bör vara, detta måste bedömas från fall till fall. Att som i vårt fall koda öppna svar måste betraktas som en aning mer komplicerat än om alternativet för respondenten varit att kryssa i boxar. Utifrån detta perspektiv kan resultatet betraktas som relativt tillfredsställande. Resultatet kan också reflektera att kodningsschemat är väl utformat och tillräckligt uttömmande.

Referenslista

Artstein, Ron och Poesio, Massimo (2008). *Survey Article: Inter-Coder Agreement for Computational Linguistics* in *Computational Linguistics* Vol.34 Nr.4 Massachusetts Institute of Technology Press Journals

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik och Wängnerud, Lena (2012). *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik

Morton, Rebecca B., Williams Kenneth C. (2010) *Experimental Political Science and the Study of Causality*. Cambridge University Press

Shadish, William R., Cook, Thomas D. och Campbell, Donald T. (2002) *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Generalized Casual Inference*. Wadsworth, Cengage Learning

Appendix

KODSCHEMA – ÖPPEN KODNING

Regionala och kommunala samlingsproblem och frågor (regprob1-3 och komprob1-3)

- 1 Omsorg
- 2 Vårdförvaltning
- 3 Trygghet
- 4 Samhälle
- 5 Framtid (ej barn och ungdomars 251)
- 6 Befolkningspyramid
- 7 Samhällsplanering, Samhällsbyggnad

10 Ekonomi

- 11 Sveriges ekonomi
- 12 Finans- och valutapolitik, räntenivåer,
- 13 Finanskris/ekonomisk kris
- 14 Lågkonjunktur
- 15 Inflation (prisstegringar)
- 16 Lönenivå, lönepolitik (ej inkomstskillnader
181, löner i vård 104, löner i skola 232)
- 17 Handelspolitik, frihandel, handelsbalans
- 18 Privatekonomi, den egna ekonomin
- 19 Budgetunderskottet, statskulden,
utlandslån
- 20 Regionens/landstingets ekonomi
- 21 Kommunens ekonomi
- 22 Tillväxt
- 23 Banker

30 Skatter

- 31 Lägre skatter
- 32 Högre skatter
- 33 Kommunskaft

- 34 Landstingsskaft
- 35 Moms
- 36 Marginalskattesänkningar
- 37 Indirekta skatter/punktskaft
- 38 Skatteavdragsfrågor
- 39 Vårnskaft
- 40 Skatteväxling
- 41 Förmögenhetsskaft
- 42 Fastighetsskaft

50 Arbetsmarknad

- 51 Sysselsättning/arbetslöshet
- 52 Ungdomsarbetslösheten
- 53 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- 54 Arbetsmiljö, stress
- 55 Semester
- 56 A-kassa
- 57 Arbetstidsförkortning
- 58 Övriga arbetsmarknadsfrågor
- 59 Arbetsgivaravgifter
- 60 Avtalspension/förtidspension
- 61 Arbetsrätten

70 Offentlig sektor, offentlig service

- 71 Kommunal service
- 72 Renhållning i tätort
- 73 Sophämtning
- 74 Regional service
- 75 Nedskärningar i offentlig service
- 76 Privatiseringar
- 77 Krisberedskap/ Räddningstjänst
- 78 Vinster i vårdförvaltningen

90 Sjukvård

- 91 Vård
- 92 Öppenvård/vårdcentraler
- 93 Sjukhusvård/specialistvård
- 94 Akutsjukvård inkl. 112
- 95 Vårdköer

- 96 Närheten till vård/tillgänglighet
- 97 Vårdavgifter
- 98 Privat sjukvård/privatisering av sjukvården
- 99 Sjukhuslokalisering
- 100 Specifika sjukhus
- 101 Omorganisering av sjukvård
- 102 Småskalighet, mindre enheter inom
vården
- 103 Specifika sjukdomar
- 104 Löner inom sjukvården

110 Psykiatri

- 111 Psykisk ohälsa
- 120 Tandvård
- 121 Folktandvården
- 122 Privat tandvård
- 123 Tandvårdsavgifter

130 Äldreomsorg

- 131 Äldrevård
- 132 Vårdhem
- 133 Äldreboende
- 134 Hemtjänst
- 135 Färdtjänst
- 136 Platsbrist

140 Pensionärsfrågor (ej sjuk- 163, avtals- förtidspension 60)

- 141 Pensioner (ej politikernas pensioner 396)
- 142 Pensionsfonder
- 143 ATP-fonder/allmän pension
- 144 Privata pensioner
- 145 Pensionsskaft
- 146 Pensionärer, pensionärens situation

150 Handikappfrågor (ej diskriminering (404)

- 151 Psykiskt funktionshindrades situation

160 Socialpolitik

- 161 Fördelningsfrågor
- 162 Försäkringskassan
- 163 Sjukförsäkring (Utförsäkring)
- 164 Sjukpension
- 165 Sociala reformer
- 166 Socialbidrag
- 167 Socialförsäkring

170 Sociala frågor

- 171 Fattigdom (inkl. barnfattigdom)
- 172 Hemlöshet
- 173 Social segregation/Utanförskap
- 174 Folkhälsa/hälsa
- 180 Sociala klyftor (inkl. klasskillnader)
- 181 Inkomstskillnader
- 182 Utjämnning
- 183 Jämlikhet
- 184 Tiggeri

190 Missbruksproblem

- 191 Alkohol
- 192 Narkotika/droger
- 193 Spel

200 Familjepolitik

- 201 Barnomsorg/daghem
- 202 Privat barnomsorg
- 203 Maxtaxa
- 204 Personalbrist i barnomsorg/för stora
barngrupper
- 205 Barnbidrag
- 206 Föräldraförsäkring
- 207 Föräldraledighet
- 208 Pappaledighet
- 209 Vårdsnadsbidrag
- 210 Barnfamiljers situation
- 211 Karensdag för vård av sjukt barn

220 Utbildning

221 Skolan (allmänt)
222 Grundskola
223 Privat-/friskolor
224 Gymnasieskola
225 Disciplin/ordning i skolan
226 Betygen i skolan
227 Skolpeng
228 Personalbrist i skolan/för stora klasser
229 Statlig skola/förstatliga skolan
230 Kommunal skola
231 Lärare
232 Löner i skolan
233 Högskola/universitet/forskning
234 Studenters situation (ej studentbostäder 267)

240 Fritid/idrott

241 Bidrag till föreningar
242 Kulturfrågor
243 Kommunala musikskolan
244 Fritid/idrottsanläggningar

250 Ungdomsfrågor/Barn (ej brottslighet 376, arbetslöshet 52) (ej barnomsorg o. dyl. 200)

251 Ungdomars och barns framtid och problem

260 Bostäder

261 Bostadsmarknad
262 Hyresmarknad
263 Hyreskostnader
264 Bostadsbrist
265 Bostadsbyggande
266 Allmännyttan
267 Studentbostäder
268 Bostadsbidrag
269 Boendemiljö
270 Seniorbostäder

271 Bostäder för unga

280 Stadsbyggnad

281 Stadsplanering - centrumfrågor
282 Byggplaner - byggnation
283 Parker

290 Infrastruktur/kommunikationer

291 Kollektivtrafik
292 Järnväg/tågtrafik
293 Vägar
294 Vägunderhåll
295 Specifika vägar/förbindelser
296 Cykelvägar
297 Flygplatser, flyg
298 Båt- och färjetrafik, hamnar
299 Privatbilism
300 Parkering
301 Vägtullar
302 Transporter
303 Bensinpriset
304 Internetinfrastruktur
305 Öresundsförbindelser (Endast i SYD-SOM)
305 Älvsförbindelser (Endast i VÄST-SOM)
306 Trafik

Stad-land

311 (De)centralisering, lokaliseringspolitik
312 Urbanisering
313 Glesbygd-/landsbygdsfrågor
314 Småskalighet/lokalsamhälle
315 Service på glesbygden
316 Avfolkning, utflyttning, inflyttning
317 Naturvård, naturskydd
318 Rovdjur/varg
319 Jaktfrågor
320 Jordbrukspolitik

321 Djurhållning
322 Matpriser
323 Fiskerinäring
324 Livsmedelsproduktion
325 Närproducerat
326 Djurskydd/djurrätt

330 Miljö

331 Föreningar/utsläpp
332 Nedskräpning
333 Klimatfrågan
334 Utsläppsrätter
335 Havsmiljö, sjöar
336 Miljöavgifter, miljöskatter
337 Internationella miljöavtal
338 Hållbart samhälle (ej närproducerat 326)
339 Väder/ Naturkatastrofer

350 Energi

351 Kärnkraft
352 Vindkraft
353 Förnyelsebara energikällor
354 Kärnavfall, slutförvaring
355 Energipriser

370 Lag och ordning

371 Våld
372 Brottslighet
373 Polisväsende
374 Straff och påföljder
375 Kriminalvård
376 Ungdomsbrottslighet, ungdomsvåld
377 Kravaller/våldsamma demonstrationer
378 Organiserad brottslighet
379 Våld i hemmet, kvinnofrid
380 Ekonomisk brottslighet
381 Övervakningssamhället
382 Skadegörelse
383 Rättsväsende

384 Barnporr/pedofili
385 Vapen

Systemmissbruk

391 Korruption
392 Skattefffel
393 Fallskärmsavtal, höga bonusar
394 Politiska affärer
395 Bidragsfusk
396 Politikens arvoden/pensioner
397 Maktmissbruk

400 Diskriminering/Likabehandling

401 HBTQ
402 Könsdiskriminering
403 Etnisk diskriminering
404 Funktionsnedsatta
405 Åldersdiskriminering
406 Religiös diskriminering

410 HBTQ-frågor (ej diskriminering 401)

420 Demokrati

421 Rättssäkerhet
422 Demokratiska fri- och rättigheter
423 Jämställdhet mellan män och kvinnor
425 Grundlag
426 Personlig integritet (ej på internet 470, ej i medierna 462)

430 Integrationspolitik

431 Rasism, främlingsfientlighet
432 Segregation
433 Flyktning-, asylfrågor
434 Invandring, Invandrare
435 Migrationspolitik (Invandrapolitik)
436 Arbetskraftsinvandring
437 Språktest för medb.skap
438 Mångfald/ mångkultur

450 Religion

- 451 Religiösa motsättningar
- 452 Religiösa symboler
- 453 Högtider, religiösa/kulturella ritualer
- 454 Islam (inkl. islamofobi)
- 455 Fri religionsutövning
- 456 Kyrka-stat

460 Medier

- 461 Reklam
- 462 Sensationsjournalistik, personlig integritet i medierna

470 Internet

- 471 Fildelning/upphovsmannaskydd
- 472 Personlig integritet på internet
- 473 Övervakning

490 Näringslivsfrågor

- 491 Näringspolitik
- 492 Företagens villkor
- 493 Statliga regleringar av företag
- 494 Omnämmande av enskilda företag
- 495 Turism

500 Konsumtion

- 501 Konsumentinflytande

510 Byråkrati

- 512 Förvaltningsorganisationen, tjänstemän

520 Politik (Partipolitik)

- 521 Partier (allmänna omdömen om partier)
- 522 Partiledare
- 523 Politiker (allmänna omdömen om politiker)
- 524 Partipolitiskt samarbete

- 525 Sverigedemokraterna
- 526 Förtroende för partier och politiker
- 527 Pampvälde, etablissemang, makteliten
- 528 Riksdagen

540 Monarki/Republik

550 Regeringsfrågan, regeringen

- 551 Blocköverskridande regeringsalternativ
- 552 Stabilitet och kontinuitet
- 553 Förnyelse, betydelsen av maktskifte i sig
- 554 Strategisk röstning

560 Svensk utrikes - och säkerhetspolitik (EU)

- 561 Försvarspolitik/försvarsutgifter
- 562 Vapenexport
- 563 Bistånd
- 564 Neutralitet
- 565 Nato
- 566 Militära utlandsinsatser
- 567 Värnplikt/yrkesmilitär

580 Internationella frågor allmänt

- 581 Fredsfrågan/ internationell nedrustning
- 582 Ekonomi (internationell)
- 583 Terrorism
- 584 Globalisering
- 585 Ryssland
- 586 Mellanöstern
- 587 Nordafrika
- 588 Israel-Palestinakonflikten
- 589 USA
- 590 Asien
- 591 Kina
- 592 Iran
- 593 Afghanistan
- 594 Nordkorea
- 595 Afrika

- 596 USA:s krig mot terrorismen
- 597 Europafrågor (ej specifikt EU 660)
- 598 Överbefolkning

610 Regionala frågor

- 611 Regionalpolitik
- 612 Regional utveckling
- 613 Regional näringslivsutveckling
- 614 Kontakter med andra regioner
- 615 Samordning och samarbete inom regionen
- 616 Regionen för stor/onödig
- 617 Regionindelningen
- 618 Regionens organisation (allmänt)
- 619 Den politiska organisationen
- 620 Förvaltningsorganisationen
- 621 Fördelningen av resurser och inflytande mellan kommuner
- 622 Centralortsdominans

630 Kommunala frågor

- 631 Kommunpolitik
- 632 Kommunal utveckling
- 633 Näringslivsutveckling
- 634 Kontakter med andra kommuner
- 635 Samordning och samarbete mellan region och kommun
- 636 Stadsdelsfrågor
- 637 Kommunens organisation (allmänt)
- 638 Den politiska organisationen
- 639 Förvaltningsorganisationen
- 640 Småkommunernas inflytande/resurser
- 641 Centralortsdominans
- 642 Kommunindelningen
- 650 Övrig lokal fråga

660 EU – allmänt

- 661 EU - demokrati
- 662 EU - ekonomi

- 663 EU – eurosamarbetet
- 664 EU - regleringar
- 665 EU - arbetsmarknad
- 666 EU - sociala frågor
- 667 EU - alkohol/narkotika
- 668 EU - regionalpolitik
- 669 EU - jordbruksfrågor
- 670 EU - miljöfrågor
- 671 EU – utrikes- & säkerhetspolitik
- 672 EU – migrationsfrågor
- 673 EU - asylpolitik
- 674 EU - möjlighet att påverka
- 675 EU - nationell självständighet
- 676 EU - utvidgning
- 677 EU - medlemsavgiften
- 678 EU - utträde ur EU/behålla medlemskapet
- 679 Schengen
- 680 EU – andra sakfrågor
- 681 Fri rörlighet
- 682 Gränskontroll
- 683 Makt och ansvarsfördelning

690 Moral och etik

- 691 Egoism
- 692 Rättvisa
- 693 Hederlighet/ärlighet
- 694 Respekt
- 695 Porr
- 696 Prostitution
- 697 Abort
- 698 Genmanipulation
- 699 Videovåld
- 700 Dödshjälp
- 701 Girighet

710 Ideologibegrepp

- 711 Socialism
- 712 Kommunism, revolution

713 Klasskamp
714 Klassamhälle
715 Solidaritet
716 Liberalism
717 Konservatism, traditioner, det gamla
718 Individualism vs kollektivism
719 Nyliberalism
720 Vänsterpolitik
721 Högerpolitik
722 Gröna idéer, grön ideologi
724 Icke-grönt, materialism
725 Valfrihet, frihet
726 Feminism
727 Nazism
728 Marknadsekonomi
729 Kapitalism
730 Högerextremism

800 Övriga sakfrågor

993 Inget
994 Vet inte, vill ej svara
998 Ej tillämpligt/okodbart
0 Ej ytterligare svar

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

